

Enheten för naturvård

Havsskogen SE0110232

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18574-2017

Namn	Havsskogen	Areal	0,85 ha
Natura 2000-kod	SE0110232		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
9050	Näringsrik granskog	0,85	100

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1902	Guckusko	<i>Cypripedium calceolus</i>

Bevarandesyfte för Havsskogen

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer och arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18574-2017

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna. Det prioriterade värdet för Havsskogen är arten guckusko. Inom 10 km radie åt nordväst och sydväst finns flera skyddade områden med guckusko, bl a naturreservatet Häverö-Bergby.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Havsskogen

Näringsrik granskog (9050)

- Arealen näringsrik granskog ska bibehållas.
- Skogen ska ha en varierad åldersstruktur och artsammansättning med en inslag av gamla och grova träd samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier.
- Det ska finnas inslag av lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd), i detta område främst glasbjörk och asp
- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar och insektsangrepp.
- Kontinuerlig förekomst av gran ska upprätthållas.
- Områdena som under delar av året berörs av ytligt grundvatten ska inte minska.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel sårläka och skogsknipprot, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Guckusko (1902)

- Populationen av guckusko ska vara livskraftig.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.
- Skogen ska vara luckig.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Havsskogen utgörs av två flacka delområden på nordöstra Vaddö. Delområdena ligger ungefär 200 meter från varandra åtskilda av i huvudsak ung produktionsskog och av en mindre, asfalterad väg. Det östra delområdet är minst och gränsar till fritidshusområdet Havsskogen. En liten kraftledning löper genom området. Av naturvårdsskäl flyttades härifrån ett tiotal exemplar guckusko när skogen exploaterades med tomter, vägar och hus någon gång på 70-talet. Det västra, lite större området blev ny hemvist för de flyttade plantorna. Här sköts skogen enligt ett naturvårdsavtal och områdets gränser är utmärkta. Skogen är på båda lokalerna grandominerad med inslag av många olika lövträd. Av den drygt 100 år gamla häradsekonomiska kartan framgår att området även då var bevuxet med barrskog.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18574-2017**Beskrivning av arter och livsmiljöer****Näringsrik granskog (9050)**

Natura 2000-området Havsskogen utgörs av medelålders, relativt tät, grandominerad blandskog. En viss luckighet har upprätthållits dels genom naturvårdssavtal i det västra området och dels genom röjningsinsatser under den lilla kraftledning som löper genom det östra. Förutom gran förekommer tall, glasbjörk och asp i trädskiktet. I det glesa buskskiktet märks tibast, olvon, rönn, try, måbär och brakved. Tack vare markens kalkhalt och det rörliga markvattnet är även örtfloran rik med bl a många orkidéer representerade – guckusko, tvåblad och skogsknipprot. Äldre fynd av spindelblomster, korallrot och skogsfru har gjorts i eller i nära anslutning till det nuvarande natura 2000-området. Floran är även i övrigt intressant - sårläka, vårärt, ormbär, blåsippa och brudborste är alla nyckelarter som indikerar skyddsvärda miljöer. Här växer även den sällsynta, grova, storbladiga form av majsmörblommor som brukar kallas lundsmörblommor. Men älggräs, piprör och liljekonvalj dominerar över stora ytor. Marken är frisk till våt men torkar upp något under sommaren. På våren när den genomsilade marken är som mest vattenrik bildas små grunda ”diken” som ringlar fram genom området. Väl upptrampade stigar visar att platsen är välkänd och att den rika floran med guckuskon i spetsen lockar många besökare.

Guckusko (1902)

I Havsskogen växer guckuskon i omkring 30 olika bestånd bestående av alltifrån 1 till 35 blommande individer. Det största delområdet hyser cirka 20 bestånd. Där har utvecklingen varit gynnsam de senaste 2-3 decennierna. Drygt 200 blommande individer i 18 olika bestånd noterades 2004. De senaste årens utveckling för guckuskobestånden i det tomtnära mindre området i öster är inte känd.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Näringsrik granskog (9050)

- Produktionsskogsbruk är det största hotet mot den beskrivna livsmiljön. Värdefulla element och strukturer försvinner. Avverkningar och virkeshantering med tunga fordon, liksom markberedning och dikning, kan skada för livsmiljön viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi. Detta kan i sin tur påverka de botaniska värdena negativt, samt innebära onödig konkurrensutsättning för flera av dem. Exempel på skogsbruksåtgärder som hotar livsmiljöns gynnsamma bevarandetillstånd:
 - Föryngrings- och gallringsavverkningar
 - Uttransport av virke

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18574-2017

- Markberedning, dikning och skogsgödsling
 - Plantering skapar negativa förutsättningar för arter i fält- och bottenskikt
 - Buskröjning av t.ex. hassel tar bort värdväxter för många mykorrhizasvampar, samt förändrar ljusinsläpp och jordmån
 - Skogsbilvägar fragmenterar området och påverkar hydrologin.
- Exploatering för samhällsbyggande av olika former.

Guckusko (1902)

- Ett normalt skogsbruk med avverkningar öppnar oftast omgivningarna alltför drastiskt, och även om inga direkta skador skett på guckuskobestånden så kan andra arter få konkurrensfördelar genom den frigjorda näringen och konkurrera ut guckuskon.
- Körskador i samband med skogsbruk kan lätt ge upphov till lokalt ändrad hydrologi som kan vara mycket skadlig på guckuskobestånden.
- Tramp kring välbesökta guckuskolokaler kan göra marken kompakt så att hydrologin förändras samt effektivt hindra arten att spridas vegetativt.
- Insamling och uppgrävning för inplantering i trädgårdar eller för försäljning.
- Förtätning av skogen.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Guckusko är fridlyst enligt 7 § Artskyddsförordningen (2007:845).

Det västra delområdet omfattas av skogligt naturvårdsavtal.

Behov av ytterligare reglering

Det finns inget behov av ytterligare reglering.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18574-2017

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i naturvårdavtalet för västra delområdet. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Näringsrik granskog (9050) och Guckusko (1902)	<i>Fortsatta insatser enligt naturvårdsavtal i det västra delområdet. Luckor i träd- och buskskikt eftersträvas. Stor försiktighet krävs för att inte skada mark och hydrologi. Ris avlägsnas efter röjningsinsatser.</i>	Vid behov.
	<i>Rishögar efter tidigare röjningsinsatser avlägsnas för att inte markfloran ska ta skada. Död ved som uppkommer genom naturliga processer (i huvudsak lågor och torrträd) ska däremot lämnas.</i>	Vid behov.
	<i>Begränsade gallringsinsatser krävs i det östra delområdet som är något tätare beskogat. Ung gran och viss annan igenväxningsvegetation avlägsnas med stor försiktighet.</i>	Vid behov.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Näringsrik granskog (9050)	Gynnsamt med viss tvekan.
Guckusko (1902)	Gynnsamt.

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000, 2000.

Rune Olsson – lokal botanist, muntliga uppgifter om guckusko 2005, 0175-310 70

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18574-2017**Karta**